

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършено оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика” в Стопанска академия „Д. А. Ценов” - Свищов

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление от 17.10.2018 г. (Протокол № 26) по искане на висшето училище (вх. № 853/ 12.10.2018 г.).

На заседание, проведено на 08.05.2019 г. (Протокол № 17), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ приеха доклада на утвърдената с решения на Акредитационния съвет на НАОА от 10.01.2019 г. (Протокол № 1) и 24.01.2019 г. (Протокол № 2) експертна група в състав:

1. Проф. д-р Матилда Александрова, Университет за национално и световно стопанство
2. Доц. д-р Христина Благойчева, Икономически университет – Варна
3. Доц. д-р Теофана Димитрова-Станева, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
4. Проф. д-р Юлияна Благоева-Яркова, Тракийски университет – гр. Стара Загора
5. Диляна Димитрова, студент в Русенски университет „Ангел Кънчев“

Наблюдаващ процедурата от ПКЧНУ: доц. д-р Силвия Георгиева Благоева

Експертната група е извършила проверка в СА през периода от 04.02.2019 г. до 07.02.2019 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКЧНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище”.

Обучението в ПН 3.8 „Икономика“ в СА „Д. А. Ценов“ е в съответствие с дефинираните институционални визия, мисия и цели и е съобразено с европейските и националните стратегически документи за качество на висшето образование. Основните звена на ВУ, осигуряващи обучението по 14 специалности в ОКС „бакалавър“ (редовна и задочна форма) и по 37 програми в ОКС „магистър“ (редовна и дистанционна форма), са факултетите „Финанси“, „Стопанска отчетност“, „Мениджмънт и маркетинг“, „Производствен и търговски бизнес“. В СА „Д. А. Ценов“ има официално приета, публично огласена и системно провеждана политика по качеството. Нейните правила и процедури по прилагане са разписани в редица вътрешни нормативни актове, които съответстват на спецификата на професионалното направление. Системата за управление на качеството е сертифицирана по БДС EN ISO 9001:2015. Налице е нужната организация за осигуряване, поддържане и контрол на качеството на обучителния процес. Създадените органи за управление на качеството са в съответствие с приетите вътрешни нормативни документи. Действието на СУК се оценява посредством провеждането на периодични вътрешни и външни одити. Изградена е и се прилага политика за осъществяване на взаимовръзка между научните изследвания и обучението. Тя е развита в конкретни вътрешни нормативни актове и е заложена като приоритетно направление в Стратегията за развитие на научноизследователската дейност на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ 2014-2020 г. Налице е трансфериране на научноизследователските резултати в учебния процес в ПН „Икономика“.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието”.

В СА „Д. А. Ценов“ има изградена организация за управление на качеството на учебния процес, вкл. в ПН 3.8 „Икономика“. Тя се основава на СУК, за чието функциониране са създадени конкретни органи за управление. През оценявания период регулярно са организирани и провеждани обучения, семинари и кръгли маси за обмен на опит за осигуряване на качеството на учебния процес. Утвърден е и

се прилага Етичен кодекс, публично оповестен на сайта на СА „Д. А. Ценов“. Разглеждането на жалби и констатирането на нарушения се възлагат на Комисията по академична етика, чиито функции, организация и дейност са регламентирани в правилник. В Академията са приети и оповестени правила и процедури за предотвратяване на изпитни измами и плагиатство. Оригиналността на разработките се проверява чрез софтуер за установяване на коректността на научна периодика и трудове – iThenticate, Plagiarisma.Net, Viper, Grammarly, Crot 2.0 и др. През оценявания период има констатирани случаи на опити за изпитни измами, както и недопуснати до защита дипломни работи, в т.ч. поради установено плагиатство.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG – част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни”.

В СА „Д. А. Ценов“ – Свищов има приети методически стандарти за учебната документация, заложи в съответните вътрешни документи, които са публикувани на интернет страницата на ВУ. В учебната документация за ПН 3.8 „Икономика“ са заложи очаквани резултати от обучението на студентите в отделните специалности и степени, както и придобиваните от тях професионални и общи компетенции, които се основават на проучвания на пазара на труда. През акредитационния период кандидат-студентите и работодателите не са заявили интерес към нови образователни програми. В ПН 3.8 „Икономика“ се прилагат различни начини за събиране на информация от потребителите на кадри относно връзката на учебните програми с практическата подготовка на студентите. Практическото обучение на студентите се осигурява чрез преддипломната практика (45 дни след осми семестър, присъждат се 50 часа извънаудиторна заетост и 2 образователни кредита), както и чрез разнообразни форми за практическа подготовка, които са интегрирани в учебния процес. Оценъчната система на резултатите от обучението и проверката на знанията за различните степени и форми на обучение са регламентирани във вътрешни правилници на СА „Д. А. Ценов“. Действа система за текущо и крайно оценяване на знанията и уменията на студентите по отделните учебни дисциплини и при тяхното дипломиране. Конкретните форми за оценяване са определени в учебния план на специалността и в учебните програми по дисциплините, като се огласяват сред студентите и в началото на обучението по тях. В ПН 3.8 „Икономика“ е направен сравнителен анализ на учебните планове на специалностите с учебната документация на специалности в сродни ВУ. Резултатите сочат наличие на висока съвместимост (между 54% и 96%) при ОКС „бакалавър“ и по-големи специфики при ОКС „магистър“. Разработени са процедури за управление на процесите по наблюдение, анализиране, оценяване и утвърждаване на учебни програми и учебната документация от ПН 3.8 „Икономика“, които са подчинени на цялата СУК на образователния процес. Действат регламентирани стандарти при разработване, обсъждане, приемане, утвърждаване и актуализиране на учебната документация. През целия акредитационен период се демонстрира висока активност по отношение приваждането на учебните програми в съответствие с нуждите на пазара на труда. Във вътрешните нормативни документи на СА „Д. А. Ценов“ е заложи обвързване на разработването и актуализирането на учебната документация с гледната точка на представители на икономиката, социални институции, студенти, завършили специалисти и други заинтересовани страни. На катедрени заседания и тематични форуми за обсъждане на учебната документация са участвали 329 работодатели и 353 студенти. В ПН 3.8 „Икономика“ има процедура за определяне, в съответствие с националните и институционалните нормативни изисквания, на структурата на учебните планове, наименованията и съдържанието на учебните дисциплини, общият брой кредити и разпределението на учебните кредити, съотношението между часовете, предвидени за лекции и за практически занятия, регламенти за провеждане на производствените стажове и учебните практики. Всеки образователен кредит по ECTS се присъжда за 25 часа обща (аудиторна и извънаудиторна) заетост за дисциплините от първи до седми семестър, а за осми семестър един кредит се присъжда за 27 часа. Факултативните дисциплини носят образователни кредити извън минимално изискваните 240 за ОКС „бакалавър“.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление”.

Обучението на студентите от ПН 3.8 „Икономика“ се провежда според съвременните изисквания за всяка ОКС и съгласно образователната мисия, цели и задачи на професионалното направление. Квалификационните характеристики отразяват точно и ясно позицията на бъдещия специалист в националната и Европейската квалификационна рамка за висше образование. СА „Д.А. Ценов“ има разработени правила и прилага целенасочена политика за включване на студентите в практически занимания и дейности (аудиторна и извънаудиторна заетост), стимулиращи творческата им активност. През акредитационния период е разширена възможността за мобилност с цел практика на студентите от ПН 3.8 „Икономика“. Нараства броят на договорите с образователни, държавни, общински и социални институции, неправителствени организации и бизнес структури – 93 сключени договора за партньорство и сътрудничество на ниво Академия и 97 споразумения за сътрудничество на ниво катедри. През акредитационния период нараства удовлетвореността на студентите от провежданите семинарни занятия като форма на практическо занимание. При проведено проучване за степента на заинтересованост на студентите за обучение по образователни програми в ПН 3.8 „Икономика“ са обособени три класификационни групи специалности/магистърски програми: с повишен интерес, с устойчив интерес, с намален интерес. Отчита се висок процент на реализация на възпитаниците на СА през първите две години след завършване на образованието, приоритетно в страната. През последната година, в сравнение с началото на периода, се отчита намаление на относителния дял на завършилите студенти, които се реализират в областта на ПН 3.8 „Икономика“. Налице е ясна, публично оповестена система за провеждане на изпитни процедури за проверка и оценка на знанията, уменията и професионалната подготовка на обучаемите в ПН 3.8 „Икономика“. Осигурена е прозрачност и обективност при тяхното оценяване. Относителният дял на резултатите от текущия контрол, в общата оценка на студента според заложения стандарт за учебните програми по дисциплини, е 40%. В ПН 3.8 „Икономика“ е налице динамична и прозрачна обратна връзка между преподаватели и студенти, при всички ОКС и форми на обучение. Тя се реализира чрез индивидуални и групови преки контакти, тюторна система, електронни форми, анкетни проучвания и др. В началото на семестъра всеки преподавател публично информира студентите за изпитната процедура и критериите за оценка по отделни компоненти. За всяка специалност е разработена и учебна програма за държавен изпит, в която е посочена схемата за формиране на крайната оценка. За периода на акредитация ежегодно се включват специалисти от практиката в държавните изпитни комисии, което е и нормативно регламентирано. Постигане през акредитационния период е присъствието на ПН 3.8 „Икономика“ на челните места в рейтинговата система. В СА „Д. А. Ценов“ не е сформирана специална комисия за разглеждане на студентски жалби. Жалби по семестриални изпитни оценки се подават до Декана на съответния факултет, който определя комисия за преоценяване. Етичната комисия също разглежда жалби и оплаквания на студенти. Студентите, докторантите и специализантите могат да подават писмени жалби или сигнали и до Контролния съвет. Създадена е възможност за онлайн подаване на жалби и сигнали за нарушения и корупция. За акредитационния период броят на студентските жалби е намалял в сравнение с предходния.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“.

В СА „Д. А. Ценов“ е създадена организация за привличане, прием и адаптиране на български и чуждестранни студенти и докторанти, включително и в ПН 3.8 „Икономика“. Налице са необходимите вътрешни нормативни актове за регламентиране на отделните етапи на „жизнения цикъл“ на студентите, които са огласени на интернет страницата на висшето училище. Броят на приетите студенти по ПН 3.8 „Икономика“ през периода 2013/14 – 2017/18 г. е 12 129 български и 87 чуждестранни студенти. Приемът на студенти намалява спрямо предходната година при три поредни учебни години и само през учебната 2017/18 г. се отчита ръст спрямо предходната. Броят на прекъсналите и отпадналите студенти намалява в рамките на оценявания период (относителният им дял по години не превишава 1,3% от броя на обучаваните студенти). СА „Д. А. Ценов“ разполага с правила и процедури за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища. Броят на признатите дипломи за висше образование през периода 2013/14 – 2018/19 г. е общо 72. Осигурени са възможности за мобилност на студентите. За оценявания период са реализирани общо 303 мобилности на студенти и докторанти в ПН „Икономика“, от които 229 са изходящи. 86,5% от тях са с цел обучение. Налице е тенденция към

нарастване на осъществените мобилности, включително се увеличава относителният дял на студентите и докторантите, осъществили мобилност. СА „Д. А. Ценов“ има 129 Еразъм+ партньори, сключени са 96 двустранни договори за сътрудничество с чуждестранни висши училища и образователни организации. Създадени са правила за включването на студентите и докторантите в реализацията на изследователски проекти. През акредитирания период са реализирани общо 95 проекта с участието на студенти и докторанти, в т.ч. 80 вътрешноакадемични, 6 национални (образователни) и 9 международни проекта. Отчетени са 227 участия на студенти и докторанти от ПН 3.8 „Икономика“ в изследователски проекти към Института за научни изследвания. Проявената активност е сравнително устойчива през оценявания период и само през последната година се отчита спад в участията на студенти и докторанти в изследователски проекти. Спазват се държавните изисквания към съдържанието на основните документи за образование и квалификация, издавани от СА „Д. А. Ценов“. Създадена е административна система за регистриране на завършилите студенти и докторанти. Тази дейност се осъществява от Академичния център за кариерно консултиране и връзки с обществеността.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

В СА „Д. А. Ценов“ съществуват публично оповестени, ясни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението в ПН 3.8 „Икономика“. Обучението на студентите в отделните ОКС е осигурено от 191 преподаватели с необходимата професионална квалификация. Отчита се намаление с 18,38% в сравнение с началото на периода, като основната причина за това е отпадането на част от хабилитирания състав поради пенсиониране. В структурно отношение преподавателският състав на ОТД, осигуряващ обучението в ПН „Икономика“, се състои от 19 професори (9,95%), 66 доценти (34,56%), 53 главни асистенти (27,75%), 29 асистенти (15,18%), 19 старши преподаватели (9,95%) и 5 преподаватели (2,62%). Хабилитираният състав възлиза на 85 души (44,5%), а нехабилитирания на 106 души (55,5%). 188 души (98,4%) от академичния състав работи на първи ОТД в Академията. Средната възраст се запазва относително стабилна за периода 2013/14 – 2017/18 г.: за хабилитирания състав тя намалява от 52 на 50 години, а за нехабилитирания състав се увеличава от 40 на 42 години. Относителният дял на профилиращите дисциплини в ПН 3.8 „Икономика“, водени от преподаватели на първи ОТД (към 31.12.2018 г.) в ОКС „бакалавър“ е 98,6%, а в ОКС „магистър“ е 100%. СА „Д. А. Ценов“ разполага със система за атестиране на преподавателите, включително и в ПН „Икономика“, по определени за това критерии и оценъчни показатели. През оценявания период са извършени 289 атестирания, от които 155 са получили оценки „Много добра“. Успешно проведените защити на дисертации и конкурси доказват усилията на ВУ по стимулиране на кариерното развитие на академичния състав през периода на оценяване. Съществува активно действаща система за стимулиране на академичната мобилност по линия на Еразъм+ и договори за сътрудничество с чуждестранни висши училища и образователни организации. През наблюдавания период са осъществени 226 изходящи и 127 входящи преподавателски мобилности.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

В рамките на акредитирания период са реализирани 140 проекта с участието на преподаватели в обхвата на оценяваното професионално направление, в т.ч. 107 вътрешноакадемични (от тях 80 са научноизследователски), 24 национални и 9 международни. Забелязва се спад в осъществяването на вътрешни проекти през 2018 спрямо 2014 г. Спрямо началото на оценявания период се отчита спад в относителния дял на преподавателите от ПН 3.8 „Икономика“, участвали във вътрешноакадемични проекти (през 2018 г. показателят е 18,3% спрямо 32,3% за 2014 г.). Относителният дял на докторантите и студентите, участници в изследователски и образователни проекти, спрямо общия брой обучаеми през последните 5 години, е: 2014 г. – 85%, 2015 г. – 0,7%, 2016 г. – 5,8%, 2017 г. – 26,7% и 2018 г. – 2,2%. Тенденцията е към намаляване, като различията в стойностите се обясняват с неритмичност на реализиране на националните схеми за финансиране по оперативните програми. СА „Д. А. Ценов“ притежава традиции в предоставянето на възможности и условия за публикационна активност на докторантите и студентите си. Общият брой на публикациите на докторантите е 676, а

на студентите е 426. Относителният дял на участвалите докторанти и студенти от ПН 3.8 „Икономика“ в научни форуми, спрямо общия брой обучаеми, се увеличава през последните две години спрямо началото на оценявания период. През периода 2014-2018 г. преподавателите, осигуряващи обучението в ПН 3.8 „Икономика“ на ОТД в СА „Д. А. Ценов“ са реализирали общо 2738 публикации, в т.ч. 66 монографии (2,4%), 201 студии (7,3%), 616 статии (22,5%), 1 166 доклада (42,6%), 689 учебници и учебни пособия (25,2%). 351 (12,8%) от публикациите са в чужбина, а 16 са в Scopus и Web of Science (нисък относителен дял - 0,78%). Наблюдава се увеличаване на броя на публикациите през целия оценяван период с изключение на последната година, когато усилията на академичния състав са фокусирани към разработване на електронни учебни курсове в системата за дистанционно обучение Moodle. Броят на публикациите на 1 преподавател на ОТД за последните 5 г. е 13,08, в т.ч.: научни публикации – 9,77; учебници и учебни помагала – 3,31. Относителният дял на научните публикации в реферирани издания за последните 5 години, спрямо общия брой публикации, е 7,03%. Броят на цитиранията в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на ОТД през последните 5 г. е 4,85, което е показателно за нивото на осигурената видимост и качеството на научноизследователската продукция на академичния състав. През периода 2014 – 2018 г. са проведени 96 научни конференции, кръгли маси, научни сесии, дискусии и семинари. Участията в научни форуми на преподавателския състав на ОТД, осигуряващ обучението в ПН 3.8 „Икономика“, са общо 1300 (189 в чужбина и 1111 в страната).

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

СА „Д. А. Ценов“ разполага с необходимата материално-техническа база за обучение и НИД. Осигурени са компютърни зали и специализирани кабинети за обучението в професионалното направление. Осигурен е непрекъснат достъп до безжичен интернет. Академията разполага с добре организирана и оборудвана библиотека. Осигурен е достъп до водещи научни издания в областта на професионалното направление. Виртуалната библиотека Dlib осигурява свободен достъп до дигиталния архив на издадените от СА научни ресурси. Създадената среда за провеждане и поддържане на дистанционна форма на обучение в СА е оценена положително. Платформата за дистанционно обучение покрива четвърто технологично равнище. Всички специалности в ДФО (за двете ОКС) отговарят на изискванията на Наредбата за ДО по отношение осигуреност с електронни учебни материали и ресурси (от достъпните дейности и ресурси на платформата за ДО Moodle най-използвани са текстови файл, тест и задание). Присъствените периоди в ОКС „магистър“ са 11% от общата аудиторна заетост на студентите в редовна форма на обучение, а в ОКС „бакалавър“ присъствените часове се равняват на една седмична заетост по учебен план, което е между 7% и 9%, в зависимост от предвидената заетост по дадената дисциплина. Специалностите в ОКС „бакалавър“ отговарят на всички изисквания за разкриване на обучение в дистанционна форма. Създадени са условия за регламентирано академично и административно обслужване, подпомагащо обучението на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

В СА „Д. А. Ценов“ е създадена и функционира организация за набиране, обработване, управление и съхранение на информацията, свързана с качеството на обучението на студентите и тяхната реализация. С тази дейност са ангажирани различни органи и структури на университета. Събраната информация позволява осъществяването на контрол върху качеството на образование в ПН 3.8 „Икономика“. В Академията съществува добре функционираща връзка с алумни. Стопанска академия има учредени 83 клуба с общо 3308 членове. Системно се проследява професионалната реализация и кариерното израстване на обучаващите се в нея студенти. Катедрите, провеждащи обучение по специалностите в ПН 3.8 „Икономика“, имат създадена база с данни за научните постижения в областта на икономиката и за актуалността на предлагания учебен материал. Базите данни са обект на актуализация и сравнение с аналогични програми на други висши училища у нас и в чужбина.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

В СА „Д. А. Ценов“ съществува добре изградена, действаща и периодично обновявана система за популяризиране на актуална и пълна информация за образователната, научно-изследователската и художествено-творческа дейност на специалностите от ПН 3.8 „Икономика”. На уебсайта на Академията е налична пълна информация за „жизнения“ цикъл на обучението на студентите. Тя включва както вътрешната нормативна база, така и оперативната информация, необходима на студентите при един или друг аспект в процеса на кандидатстването и обучението им. В Стопанската академия периодично се обявяват условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация, които предлагат специалностите в ПН 3.8 „Икономика”. Изградена е система и са създадени условия за осигуряване на възможности за научно-изследователска и публикационна дейност на студенти и преподаватели и за популяризиране на научната продукция и творческите им изяви чрез оповестяването им на сайта на Академията. На уебсайта на СА „Д. А. Ценов“, в раздел „Международна дейност“ е налична обширна информация за възможностите, условията и начините за организиране на мобилност на студенти и преподаватели.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

Системата за управление и мониторинг на качеството на образователния процес в ПН 3.8 „Икономика” е част от цялостната СУК на СА „Д. А. Ценов. Разработени са множество вътрешни нормативни документи за осигуряване на качеството на образователния процес, в т.ч. на ПН 3.8 „Икономика”, които включват системата за мониторинг и актуализация на учебните програми. Структурирани са административни органи за контрол на правилата, стандартите и процедурите. През акредитационния период са документирани една цялостна актуализация при ОКС „бакалавър“ и две при ОКС „магистър“, които включват разкриване на нови специалности, актуализация на учебни планове и учебни програми по отделните дисциплини. В мониторинга и актуализацията участват студенти и специалисти от практиката, което е нормативно заложено. За периода 2013/2014-2017/2018 г. от ЦКО са осъществени 27 анкетни проучвания за оценка на удовлетвореността в ОКС „бакалавър”, ОКС „магистър” и ОНС „доктор“, с 571 наблюдавани обекта и 26 134 обработени анкетни карти. Резултатите от проведените анкетни проучвания през периода показват висока оценка на студентите за качеството на обучението и в двете ОКС. Заедно с това студентите са дали и свои препоръки, които се отнасят до: по-добро съчетаване на теорията с практиката, учебният материал да е богат на примери и казуси от реалната практика; част от семинарните занятия да се водят от представители на практиката и др. В ПН 3.8 „Икономика” перманентно се осъществява мониторинг на успеваемостта на студентите, в който участват ресорния зам.-ректор, деканите и ръководителите на катедри. Академичната система „Студентско досие” (в „Интегрирана автоматизирана система за управление“) улеснява процеса като осигурява пълна информация за успеваемостта на студентите, списък на прекъсналите и отпадналите студенти. Резултатите от анализа намират отражение в отчетните доклади на съответните ръководни органи. През наблюдавания период успехът на студентите от ОКС „бакалавър“ е добър, като през периода се наблюдава слаб спад, при ОКС „магистър“ успехът е много добър. Делът на отпадналите е нисък, като за срока на акредитация не се променя.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

СА „Д. А. Ценов“ осъществява планирани дейности за самооценяване на всички аспекти от научноизследователската и учебно-преподавателската си дейност. Външното оценяване на програмите за обучение по ПН 3.8 „Икономика“ се осъществява от НАОА, както и от независимата одитираща организация LRQA, извършваща сертификационни и ресертификационни одити на СУК. В СА „Д. А. Ценов“ се полагат системни усилия за анализ на конкурентните предимства и конкурентната среда със стремеж резултатите от този анализ да се използват в решенията и мерките за усъвършенстване на предлаганите програми за обучение. Нормативно са осигурени и практически възможности за участие на представители на практиката в състава на комисиите за провеждане на дипломни защиты, както и за

провеждане на семестриалните изпити по програмите за обучение в ПН 3.8 „Икономика“. След последната процедура за САНК на ПН 3.8 „Икономика“ в СА „Д.А. Ценов“ са предприети действия относно изпълнението на отправените препоръки в следните направления: усъвършенстване и по-добро структуриране на учебната документация; включване на по-широк набор от избираеми дисциплини; регламентиране на учебния процес в съответствие с държавните нормативни изисквания; усъвършенстване на средата за електронно обучение; повишаване на квалификацията на академичния състав, ангажиран в ДФО.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **22.05.2019 г. (Протокол № 18)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти“, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов на основание обща оценка **9,35 (девет цяло и тридесет и пет)**.

За ОКС „бакалавър“

- „Аграрна икономика“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Бизнес информатика“ – редовна и задочна форма на обучение.
- „Бизнес статистика и анализи“ – редовна и задочна форма на обучение.
- „Застраховане и социално дело“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Икономика на туризма“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Икономика на търговията“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Индустриален бизнес и предприемачество“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Макроикономика“ – редовна и задочна форма на обучение.
- „Маркетинг“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Международни икономически отношения“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Стопански и финансов контрол“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Счетоводство и контрол“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Управление на проекти“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Финанси“ – редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Финанси, банково дело и застраховане“ („Finance, Banking and Insurance“) – на английски език – редовна и задочна форма на обучение.
- „Икономика и управление на туризма“ („Економика и управление туризмом“) – на руски език – съвместна програма с ISMA University, Рига, Латвия – редовна форма на обучение.
- „Стратегическо планиране в икономиката“ (Стратегическое планирование в Экономике“) – на руски език – съвместна програма с Ташкентски държавен икономически университет, Република Узбекистан – редовна форма на обучение.
- „Икономика на регионалното развитие“ („Економика регионального развития“) – на руски език – с съвместна програма с Ташкентски държавен икономически университет, Република Узбекистан – редовна форма на обучение.

За ОКС „магистър“

- Специалност „Аграрна икономика“, магистърска програма „Агробизнес“ – редовна и дистанционна форма на обучение.

- Специалност „Бизнес администрация“, магистърска програма „Бизнес аналитика“ („Business Analytics“) – на английски език - редовна форма на обучение.
- Специалност „Бизнес информатика“, магистърски програми: „Информационни системи и технологии в бизнеса“ и „Електронен бизнес и дигитални пазари“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Бизнес статистика и анализи“, магистърска програма „Стратегическо бизнес консултиране“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Застраховане и социално дело“, магистърски програми: „Застраховане“, „Здравен мениджмънт“ и „Социален мениджмънт“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Икономика на туризма“, магистърски програми: „Икономика и мениджмънт на туризма“ – редовна и дистанционна форма на обучение, „Мениджмънт на туризма“ („Tourism Management“) – на английски език – редовна и дистанционна форма на обучение и „Хотелиерски мениджмънт“ („Hospitality Management“) – на английски език – редовна форма на обучение.
- Специалност „Икономика на търговията“, магистърски програми: „Мениджмънт на търговската дейност“ и „Търговско посредничество и инвестиционно банкиране“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Индустриален бизнес и предприемачество“, магистърски програми: „Индустриален мениджмънт“ – редовна форма на обучение и „Корпоративен мениджмънт“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Маркетинг“, магистърски програми: „Маркетинг“ и „Маркетингови комуникации“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Международни икономически отношения“, магистърски програми: „Международен бизнес и мениджмънт“, „Международен туризъм“, „Международни проекти“ и „Европейски бизнес и регулации“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Стопански и финансов контрол“, магистърски програми: „Финансов анализ и контрол“, „Валутен, митнически и данъчен контрол“, „Финансов контрол и външен одит“ – редовна и дистанционна форма на обучение и „Счетоводство и одит“ („Accounting and Audit“) – на английски език - редовна форма на обучение.
- Специалност „Счетоводство и контрол“, магистърски програми: „Счетоводство и одит в нефинансовите предприятия“, „Счетоводство и одит в банките“ и „Счетоводство и одит в публичния сектор“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Управление на проекти“, магистърски програми: „Бизнес планиране“, „Управление на проекти“, „Управление на международни проекти“ - редовна и дистанционна форма на обучение и „Управление на международни проекти“ („International Project Management“) – на английски език - редовна форма на обучение.
- Специалност „Финанси“, магистърски програми: „Финансов мениджмънт“, „Финансово управление в публичния сектор“, „Банков мениджмънт“, „Инвестиционен мениджмънт“ – редовна и дистанционна форма на обучение и „Финансов мениджмънт“ („Financial Management“) – на английски език – редовна и дистанционна форма на обучение.
- Специалност „Финанси“, съвместна магистърска програма с Донецки национален университет „Васил Стус“ - „Международен финансов мениджмънт“ („International Financial Management“) – на английски език – редовна форма на обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е шест години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.8 „Икономика“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов, за ОКС „бакалавър“ – 7 500 студенти (редовна, задочна и дистанционна форма на обучение), за ОКС „магистър“ - 3 000 студенти (редовна, задочна и дистанционна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 10 500 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Да се увеличат публикациите на преподавателите по проблематиката на професионалното направление в научни издания с импакт фактор и/или импакт ранг.

Срок: постоянен

2. Да се увеличи участието на студенти и докторанти от професионалното направление в изследователски проекти.

Срок: постоянен

3. Да се увеличи броят на интерактивните и мултимедийните електронни ресурси и дейности, използвани при обучението на студентите от всички специалности в ОКС „бакалавър”, дистанционна форма.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: пълно съответствие

Председател на ПКЧНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)